

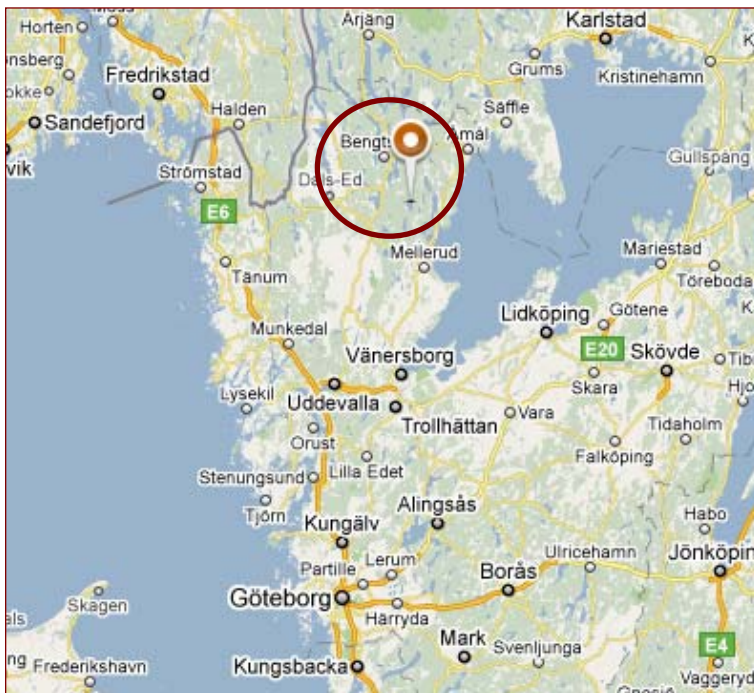
En tur til et helleristnings-felt i Dalsland

I forbindelse med vores ferietur til Värmland i Sverige i år havde vi på forhånd besluttet os til at besøge et af de mange helleristnings-felter i Dalsland.

Det var den 15. august, hvor vi ankom til Tisselskogs naturreservat, som ligger på en odde i søen Råvarpen, og som bl.a. omfatter Högsbyns helleristnings-område.

Området er let tilgængeligt såvel fra land- som fra søsiden, idet Råvarpen indgår i Dalslands Kanals søsystem.

Gennem reservatet fører en næsten 2 kilometer lang sti, og længst ude på odden ligger 2 grave: en røse og en stensætning, som begge er samtidige med helleristningerne.

Helleristningerne i Högsbyn er Dalslands største helleristningsområde: her findes mere end 50 klipper med tilsammen over 2000 ristninger, som alle er hugget i blød lerskifer. Der findes klipper med ristninger i hele området: langs indfartsvejen, i den gamle have, på markerne og ved stranden. Der findes ristninger på næsten alle klipper, og der gøres fortsat nye fund inden for området.

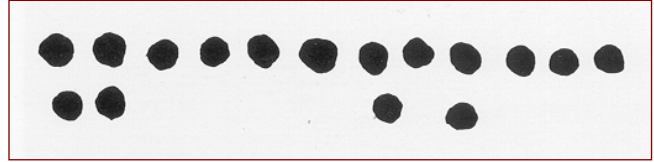
Langs stien mod odden/søen er den første klippe, vi ser, hvad svenskerne kalder en "almindelig" helleristning.

På klippen findes et skib, nogle fodtegn, skålgruber og nogle uidentificerbare figurer.

I Sverige er skibet den mest almindelige ristning efter skålgruben. I Högsbyn er der dog tale om en undtagelse, idet her findes betydeligt flere fodtegn og "sandalfigurer" end skibe.

De næste to klipper langs stien er næsten udelukkende med skålgruber. På den første af klipperne er der over 100 gruber spredt ud over hele fladen (i mange gruber lå en mønt), men på den anden klippe er nogle af skålgruberne ”sat i system”, idet man ser 12 gruber på rad og række, og under disse 12 findes yderligere 4 gruber - placeret 2 og 2.

Når skålgruberne er placeret sådan på rad og række, så må de sandsynligvis have en anden betydning end blot offergruber. De må have en form for numerisk betydning.

Hvad er det mon, som man har villet holde rede på – det er der vel ingen, der ved noget om? Måske er det en kalender, som man har brugt til at holde styr på måneder og dage? Eller er det antallet af fødsler på et år? Eller er det det antal dyr, som der er blevet ofret i løbet af året?

Den næste klippe kaldes Processionsklippen og er en af de mest interessante og spændende helleristninger i Högsbyn-området.

Denne helleristning er unik, og det er antagelig den eneste ristning i Sverige, som viser en fuldstændig procession fra bronzealderen. På andre helleristninger ses kun en del af processionen.

Først i processionen ser man et skib, som ruller på et hjul. På skibet er en akrobat, som slår flik-flak, og rundt om denne person står mænd, som er bevæbnede med sværd. Ved siden af skibet går en mand og spiller på en bronzelur.

Efter det første skib følger endnu et skib, som bliver trukket af en hest. Efter dette skib går tre krigere, hvoraf to er bevæbnede med spyd. Mellem skibet og krigerne ses en slange.

Som ved det første skib er der også ved skib nr. to afbilledet en akrobat, som slår flik-flak over skibet.

En næsten identisk ristning af en sådan akrobat findes i Tanum – ca. 60 km. fra Högsbyn.

Hvad skal denne akrobat vise os? Er det en scene fra et festspil, en kampscene eller et kunstværk til de højere magters ære?

Vi bevæger os nu nogle hundrede meter længere sydpå ad stien og kommer så til fodtegnsklippen, som bl.a. indeholder 14 fodtegn. Fødderne er ganske små, flere af dem er nøgne, og samtlige er højrefødder.

Som tidligere nævnt er fodtegnene næst efter skålgruberne den mest almindelige figurtype i Högsbyn.

De kan have forskelligt udseende: nogle gange er de nøgne med tydelige tæer, men de kan også være forsynet med sko eller sandaler. Ofte har man også afbilledet den rem, som fandtes under svangen på datidens sko, og som holdt skoen fast på foden.

Umiddelbart i nærheden af fodtegnsklippen – faktisk lige overfor anløbsbroen i søen – finder vi slangeklippen.

(Det var desværre ikke muligt at få et acceptabelt billede af helleristningen, så derfor er her angivet en kopi fra en informationsbrochure).

Der er tale om et langt klippeafsnit, som ved første øjekast

ser ud til at være forsynet med slanger eller lange bølgelinjer. Men ser man nærmere efter, opdager man, at der er en vis orden i virvaret. Foruden slanger/bølgelinjer har helleristningen også fodtegn, solkors og skibe.

Dette er den største helleristning i Dalsland med en over 20 meter lang sammenhængende ristning.

Slangeklippet var den sidste helleristning, som vi nåede at se. Der findes også yderligere helleristninger længere ude på odden i søen, men på grund af udsigt til dårligt vejr og regn valgte vi at returnere til det lille museum, som også findes på området (ved parkeringspladsen).

De ”yderste” helleristninger skulle ellers være de flotteste – bl.a. de største og de fineste skibe findes derude. Disse skibe var de første, som man blev opmærksom på i historisk tid, og de blev omtalt allerede i 1700-tallet.

Det lille museum var bestemt et besøg værd. Det så ikke særligt prangende ud, men man blev positivt overrasket, når man stak hovedet indenfor. Både udstilling og udbud af bøger m.m. var helt i top.

Hele området i Högsbyn var bestemt en interessant oplevelse. Det var også interessant at se, hvorledes nogle ristninger i visse perioder var dækket til for at undgå forvittringer.

Ingrid og Kai-Aage Pihl